

Ὁ Καντούνης ἦτο ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ ἐπιβλητικοῦ. Εὐειδής, εὐσαρκος, ῥοδόχρους, φιλόκαλος καὶ φιλάρεσκος. Πολὺ ἔρρεπε πρὸς τὴν τρυφήν καὶ ἡδονήν. Εἰς ἄκρον ἦτο τολμηρὸς, ἀνδρείος καὶ φιλαλήθης. Φίλος εἰλικρινής, εὐγνώμων, ἀλλὰ πολὺ μνησίκακος. Ἐλεήμων καὶ φιλόπτωχος εἰς τοσοῦτον βαθμὸν, ὥστε οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ εἶνε κύριος μιᾶς δραχμῆς. Ὅτε κατὰ τὰ Θεοφάνεια περιήρχετο μὲ τὸν ἀγιασμόν εἰς τοὺς οἴκους, πρῶτον μὲν ἐπορεύετο εἰς τοὺς πλουσίους καὶ ἀκολούθως εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἵνα διανείμῃ τὰ χρήματα, ἅπερ ἀπὸ τοὺς πλουσίους ἐλάμβανε.

Ἡ κόμμωσις αὐτοῦ ἦτο ἀνάρμοστος εἰς ἱερέα. Ἐνεδύετο πολυτελέστατα, τὰ ῥάσα του ἦσαν μεταξωτὰ καὶ κοντὰ, ἵνα φαίνωνται αἱ ἀργυραὶ πόρπαι καὶ αἱ μεταξωταὶ περικνημίδες του.

Ἐκτενίζετο γυναικοπρεπῶς. Ἐφόρει πῖλον πλατύγυρον. Ἐκόσμει τὴν ἐκκλησίαν ἐν ᾗ ἐφημέρευε πολυτελῶς, μὲ πολλὰ κηρία καὶ τεχνικὰ ἄνθη. Ἐχθρὸς ἦτο τῆς ἐν χρήσει ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ τῆς βυζαντινῆς ἀγιογραφίας. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ του ἔψαλλον εὐρωπαϊκῶς οἱ ψάλλται καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὅστις ἦτο ἀπὸ τὴν φύσιν πεπροικισμένος μὲ φωνὴν λίαν ἐμμελῆ. Αἱ ἱεροτελεστίαι τῆς ἦσαν μεγαλοπρεπεῖς ἅμα δὲ καὶ θεοπρεπεῖς. Ἀπεβίωσε τῇ 25 Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1834.

Σπυρίδων Δὲ Βιάξης.

ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΟΚΤΟΝΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Φίλοι ἀκροῦται

Ἴσως ξένος τις δυσκόλως ἤθελε πιστεύσει, ὅτι ὑπὸ τὸν ὥραϊον τῆς Ἑλλάδος οὐρανόν, ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ θαλπεροῦ αὐτῆς κλίματος, ἡ ζωὴ θὰ εἶχε τόσους ἀνοικτούς λογαριασμοὺς πρὸς τὴν αὐτοκτονίαν καὶ ἀλληλοκτονίαν, ὅσους ἀτυχῶς πράγματι ἔχει.

Ἡ προσγελῶσα καὶ ἡμερος φύσις, ἥτις μᾶς περιβάλλει δὲν ἰσχύει νὰ ἐξημερώσῃ τὴν ψυχὴν μας, νὰ καταπραῖνῃ τὰς ἐξάψεις μας, νὰ ἐμπνεύσῃ ἡμῖν τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἐλπίδα. Αὐτοκτονοῦμεν καὶ ἀλληλοκτονοῦμεν. Ἡ ζωὴ τοῦ Ἑλλήνος κατέστη εὐτελεστέρα καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ χαρτονομίσματος. Τὴν ἐξοφλεῖ διὰ τὸ τίποτε.

Ἡ κατάστασις αὕτη τρανῶς δεικνύει, ὅτι νοσοῦμεν. Ὡς δὲ γινώσκετε ῥάσωσιν αὐτὴν ἀπὸ γραΐαν τινά, ἥτις τὴν κατεῖχε. Ἐπελθούσης τῇ 1878 τῆς τρομερᾶς πυρκαϊᾶς τοῦ Στενοφόρου, ἀπετεφρώθη καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο ἀριστούργημα τοῦ Καντούνη, ὅπερ εὕρισκετο ἐν τῇ οἰκίᾳ Χαλκιά.

Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Συλλόγῳ τῇ 27 Μαρτίου ε. ε.

τὰ νοσήματα, ἅτινα προσβάλλουσι τὸν ὀργανισμόν τῶν κοινωνιῶν ἀποβαίνουνσι πολλῶ καταστρεπτικώτερα ἐκείνων, ἅτινα προσβάλλουσι καὶ φθείρουσι τὸν ὀργανισμόν τῶν ἀτόμων. Αἱ κοινωνίαι εἰσὶν αἱ βάσεις, ἡ ἰσχὺς, ἡ ἐγγύχσις τῆς ἐθνικῆς ὑπάρξεως καὶ ὅταν αὗται νοσῶσι, τίθεται ἐν ἀμφιβολίᾳ καὶ ἡ ἐθνικὴ ὑπαρξίς. Ἐνῶ μεθ' ὅσης ὁρμῆς καὶ ἂν ἐνσκήψῃ ἐπιδημία τις ἐξ ἐκείνων, αἵτινες τρέφουσι τὰ βλαάντια τῶν ἱατρῶν καὶ φαρμακοποιῶν, θὰ καταπαύσῃ ἐπὶ τέλους ἀφ' ἑαυτῆς ἀφοῦ κορέσῃ τὴν λύσσαν τῆς, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον αἱ ὑπὸ ταύτης κατενεχθεῖσαι πληγαὶ ἐπουλοῦνται καὶ οἱ παθόντες τόποι ἀνακύπτουσι.

Κατὰ τῆς νόσου, ἥτις κατέλαβεν ἀπάσας τὰς κοινωνίας τῆς Ἑλλάδος, ἐξεπέμφθησαν ἀπὸ τινος οἱ κήρυκες τοῦ θείου λόγου. Ἀλλὰ τὰ κοινωνικὰ ζητήματα δὲν λύονται ἐντὸς τῶν ναῶν καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀγορητῶν ἐξ ἐπαγγέλματος διδασκάντων τὴν ἠθικὴν τοῦ εὐαγγελίου, συνήθως δὲ διὰ γλώσσης καὶ ἐννοιῶν οὐδὲ εἰς αὐτοὺς καταληπτῶν. Ἀνάγκη πάντες ἡμεῖς εἰς οἰονδήποτε καὶ ἂν ἀνήκωμεν φύλον, οἰονδήποτε καὶ ἂν μετερχώμεθα ἐπάγγελμα, οἰονδήποτε καὶ ἂν ἔχωμεν ἀνάπτυξιν, νὰ παράσχωμεν χεῖρα βοηθείας πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ δεινοῦ κινδύνου. Ἀνάγκη πάντες ν' ἀναζητήσωμεν τὴν αἰτίαν τοῦ κακοῦ καὶ ἐξεύρωμεν τὰ μέσα τῆς θεραπείας αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς ιδέας ταύτης ὁρμώμενος ἐτόλμησα ν' ἀνέλθω τὸ βῆμα τοῦτο, ἀφ' οὗ ἐκπέμπονται αἱ φαινότεραι ἀκτῖνες τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἠθικῆς, ἵνα ἀνακοινώσω ὑμῖν σκέψεις μου τινὰς περὶ αὐτοκτονίας καὶ ἀλληλοκτονίας. Ἀλλ' ἡ τόλμη μου δὲν δηλοῖ, ὅτι παραγνωρίζω τὴν ἀσθένειαν τῶν δυνάμεών μου καὶ ὅτι δὲν ἔχω ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς εὐμενοῦς ὑμῶν ἐπιεικείας.

Ἡ αὐτοκτονία ἔχει πολλῶν αἰώνων ἱστορίαν. Βεβαίως ἡ ληξιαρχικὴ τῆς γεννήσεώς της πρᾶξις δὲν σώζεται· ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ὑπὸ τὰς πρώτας τοῦ πολιτισμοῦ ἀκτῖνας.

Φαίνεται, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ἀφ' ἧς ἀπέβαλε τὸ τελευταῖον τῆς ἀγριότητος ἶχνος, κατήλθεν εἰς στάδιον ἀγῶνος δυσαναλόγου πρὸς τὰς δυνάμεις του, ἀγῶνος χαλεποῦ καὶ ἀπαύστου ἐν τῷ ὁποίῳ σπανίως συναντᾷ τὴν νίκην. Ἐφόσον διήνοιγε τοὺς ὀφθαλμοὺς του, ἐφόσον τὸ φῶς τῆς προόδου ἐνετείνετο περὶ τὸν, ἐφόσον ἔφερε τὸ βῆμα πρὸς τὸ ἀχάνες τῆς τελειότητος ἐπὶ τοσοῦτον ἐθάρυνε τὴν τύχην του, ἐπὶ τοσοῦτον ἐδυσχέραине τὴν ὑπαρξίν του, ἐπὶ τοσοῦτον ἀπέκλινε τῆς πρὸς τὴν ἐπίγειον εὐδαιμονίαν ἀγούσης. Πειρασμοὶ πολλοὶ ἤρξαντο νὰ τὸν ἐνοχλῶσι, πόθοι ἀνεκπλήρωτοι νὰ τὸν βασανίζωσι, περιπέτεια δεινὰ καὶ ποικίλαι νὰ τὸν παρακολουθῶσι ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου του

στιγμῆς. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς παραζάλης τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ, εὔρε τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν ἢ αὐτοκτονία νὰ ἐμφανισθῇ καὶ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας τῆς πρὸς τοὺς μᾶλλον δειλοῦς, πρὸς τοὺς ἀσθενεστεροὺς, πρὸς τοὺς ταχύτερον ἀποκείμενους.

«Ταλαίπωρε ἄνθρωπε, πρὸς τίνα σκοπὸν ἀγωνίζεσαι τὸν δεινὸν αὐτὸν ἀγῶνα; Ποῖον ἔσεται τὸ ἔπαθλον τῶν βασάνων σου; Δὲν εἶσαι σύ, ὅστις αἰσθάνεσαι, ἀγαπᾷς, θλίβεσαι, δὲν εἶσαι σύ, ὅστις αἰωνίως ποθεῖς καὶ ματαίως διώκεις τῶν πόθων σου τὸ φᾶσμα; Δὲν βλέπεις πόσα ἑκατομύρια μικροβίων πληροῦσι τὴν ἀτμόσφαιραν, ἥτις σὲ περιβάλλει, δὲν διακρίνεις τὸν αἰμόσταγῇ τοῦ πολέμου πέλεκυν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς σου, δὲν γινώσκεις ποῖον σὲ ἀναμένει τέλος; Παραφρονεῖς μετὰ τόσης ἀγωνιζόμενος καρτερίας μένον καὶ μόνον ὅπως παραδώσῃς ἑαυτὸν εἰς ὅποιαν τίνα νόσον ἢ εἰς τὸ ἄτιμον τοῦ ἐχθροῦ σου ξίφος! Δὲν εἶνε προτιμότερον νὰ συντομεύσῃς τὸ μαρτύριόν σου διὰ τῆς ἰδίας σου χειρὸς τῇ εὐμενεῖ βοηθείᾳ μου;»

Αὐτὸ περίπου εἶνε τὸ πρόγραμμα, διὰ τοῦ ὁποῖου, ὡς ἄλλος ὑποψήφιος βουλευτής, σαγηνεύει τὰ θύματά τῆς ἢ αὐτοκτονίας.

Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι τὴν ἠνεύχοντο. Οἱ δύο οὗτοι λαοὶ εἶχον τὸ ἀτύχημα νὰ φιλοσοφῶσιν ὀλίγον πλείότερον τοῦ δέοντος. Οἱ φιλόσοφοι ἐπλημμύρουν τὰς χώρας των, ὡς μὲς ἀρουραῖοι, πᾶσαν τῆς ἠθικῆς βλάστησιν καταβροχθίζοντες, καὶ ὅπου ἡ ἠθικὴ δὲν ἐξανθεῖ, οὐδὲν κωλύει τὰς κοινωνικὰς ἀκάνθας νὰ τρέφονται καὶ πληθύνονται.

Δὲν ἀνεγνώριζον ἐκεῖνοι περιορισμὸν οὐδένα εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου. Πᾶς τις εἶνε ἐλεύθερος νὰ ζῇ, ~~ἀλλὰ εἶνε ἐλεύθερος~~ καὶ νὰ θνήσκῃ. Τὸ πολὺ πολὺ, ἔλεγον οἱ Ρωμαῖοι, ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ κωλύωμεν ἀπὸ τῆς αὐτοκτονίας ἐκεῖνον ὅστις κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς πολιτείας νὰ θανατωθῇ διὰ τῆς χειρὸς τοῦ δημίου. Ἐὰν οὗτος δὲν ἀναμείνῃ νὰ ὑποστῇ τὴν ποινὴν, ἣν ὁ νόμος τῷ ὥρισε, διαπράττει νέον ἀδίκημα, εἰς ἐξόφλησιν τοῦ ὁποῖου δημεύομεν τὴν περιουσίαν του, καθιερουντες τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἁμαρτίαι αὐτοκτόνων παιδεύουσι κληρονόμους. Πρῶτοι οἱ εὐσεβεῖς τοῦ Μωϋσέως συμπολῖται εἶδον ἐν τῇ νομοθεσίᾳ των ἀναγραφομένην ποινὴν κατὰ τῆς αὐτοκτονίας. Κατὰ τὸν νόμον αὐτῶν, ὁ ἄνθρωπος λαβὼν παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ τὴν ζωὴν, ὀφείλει νὰ τὴν καταθέσῃ μόνον ὅταν ὁ Δημιουργὸς θελήσῃ, πᾶς δὲ ὁ πρὸ τῆς τεταγμένης αὐτῷ στιγμῆς ἰδίᾳ χειρὶ θνήσκων διαπράττει ἁμάρτημα κολαζόμενον διὰ τῆς στερήσεως τῶν ἱερῶν τῆς ταφῆς τιμῶν.

Τὰς αὐτὰς ἀρχὰς ἠκολούθησε καὶ ὁ χριστιανισμός. «Αὐτοκτονεῖς, λέγει ἅγιός τις συγγραφεύς, εἶσαι ἀνθρωποκτόνος καὶ συνεπῶς ἄξιός τοῦ ἀνα-

θέματος τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἄξιός νά ταφῆς ὡς σκύλος χωρίς οὔτε μία ψαλμῳδία νά κατακληθήσῃ τὰ παρήκοα ὠτά σου, χωρίς οὔτε οὐδενὸς ἱερέως τὸ ῥάσον νά κοσμήσῃ τὴν κηδεῖαν σου.

Οἱ Χριστιανοὶ τοῦ μέσου αἰῶνος πρακτικώτεροι καὶ πρῶτοι τῶν πρώτων τῆς ἐκκλησίας πατέρων προέβησαν εἰς τὴν δημιουργίαν ποινικῆς διαδικασίας, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν ἐκρίνετο τὸ πτῶμα τοῦ αὐτοκτονούντος, τὸ ὁποῖον ἂν κατεδικάζετο, ὑφίστατο βαρυτάτας ποινάς.

Τὸ κατηγορούμενον πτῶμα ἐφέρετο εἰς τὸ κριτήριον καὶ παρήμενον ἐκεῖ ἄχρι λήξεως τῆς δίκης. Ὁ ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ αὐτόχειρος τασσόμενος συνήγορος ἐξήντλει ὅλην τὴν δικαστικὴν εὐγλωττίαν του ἵνα πείσῃ τοὺς δικαστάς, ὅτι ὁ παρακαίρως μεταστὰς εἰς τὴν αἰωνιότητα ἐκλονήθη, παρεσύρθη, ἐνήργησε μὴ ἔχων ἐλευθέραν τὴν βούλησιν. Ἀλλ' οἱ δικασταὶ πάντοτε σχεδὸν ἐδείκνυντο ἀκίμπτοι καὶ τὸ πτῶμα ἀπεκομίζετο τοῦ δικαστηρίου κατὰδικον. Τότε δὲ προσδενόμενον ὀπισθεν ἀμάξης εἰς τρόπον ὥστε ἡ κεφαλὴ νά ψαύηται τοῦ ἐδάφους, ἐσύρετο εἰς τὰς ὁδοὺς μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος μέχρις οὗ κατακερματισμένον καὶ ἄμορφον πλέον ῥιφθῇ ἐκεῖ ἔνθα τὰ θνησιμαῖα κτήνη ἐρρίπτοντο.

Ἀλλ' αἱ βαρβαρότητες καὶ αἱ παραφοραί αὗται, αἱ ἔσον καὶ ἡ αὐτοκτονία τιμῶσαι τὴν ἀνθρωπότητα, εὐτυχῶς ταχέως ἐξέλιπον.

Ὁ ποινικὸς νόμος δὲν ἀσχολεῖται πλέον οὐδὲ μὲ κτήνη, οὐδὲ μὲ πτώματα. Καὶ οὕτω μόνῃ κατὰ τοῦ αὐτόκτονος ποινὴ ἀπομένει ἡ δυσμενεια τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξησφαλίσθη τέλος πλέον καὶ αὐτὸς ὁ μακάριος τῶν κληρονόμων κόσμος, ἐναντίον πάσης δημεύσεως τῆς τοῦ αὐτοκτονούντος περιουσίας, ἂν καὶ οἱ αὐτόκτονές εἰσι συνήθως ἄρκετὰ πτωχοὶ καὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ βελάντιον ὥστε νά μὴ δύναται τις νά μακαρίξῃ καὶ πολὺ τοὺς κληρονομοῦντας αὐτοὺς, εἴτε εἰς τὸ ἓν εἴτε εἰς τὸ ἕτερον κεφάλαιον.

Ὁ ἄνθρωπος, κύριοί μου, δὲν ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον ἵνα αὐτοκτονήσῃ. Ὁ προορισμὸς αὐτοῦ εἶναι πολὺ ἐπαγωγότερος, πολὺ εὐγενέστερος, πολὺ ἱερώτερος τῆς ἐπιθανάτου ἐκείνης ἡρεμίας καὶ ἀνακουφίσεως, τῆς ὁποίας προσδοκᾷ καὶ ἐπιζητεῖ ὁ αὐτόχειρ. Ὁ ἄνθρωπος προορισμὸν ἔχει ν' ἀφήσῃ ὀπισθεν τοῦ ἵχνη τῆς ὑπάρξεώς του. Νά δράσῃ ἐν τῷ κόσμῳ, ν' ἀγαπήσῃ, νά ἀφοσιωθῇ, νά θυσιάσῃ ἀκολουθῶν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς συνειδήσεως τὴν ἱεράν, τὴν πολυθέλητην, τὴν ἀσφαλὴ ὁδὸν τοῦ καθήκοντος.

Οὐδεμία ἡδονή, οὐδεμία ἀνάπαυσις, οὐδεμία ἀνακούφισις δύναται νά συγκριθῇ πρὸς τὴν συναίσθησιν, ἣν φέρει τις, ὅτι ἐξεπλήρωσε τὸ καθήκον του. Αἱ πολλάι δὲ καὶ πολυσήμανταὶ ἔννοιαι τὰς ὁποίας ἡ τάξις καθήκον δηλοῖ, αὗται εἰσιν ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅσαι καταιγίδες καὶ ἂν ἐνσκήπτωσιν εἰς τὸν δρόμον του, ἔλαβε παρὰ τοῦ Θεοῦ ἰσχυρὸν καὶ ἄπταιστον πηδάλιον τὸ λογικόν, διὰ τοῦ ὁποίου δὲν δύναται νὰ δείκνυται ἀνώτερος αὐτῶν. Μόνον δὲ ἂν τὸ πηδάλιον τοῦτο βλαθῇ, ἢ λιποψυχία τοῦ αὐτόχειρος, δύναται νὰ κατανοηθῇ καὶ ἐξαγνισθῇ.

Ἡ αὐτοκτονία ὑπὸ τέσσαρας μορφὰς τυγχάνει γνωστή. Ἐχομεν αὐτοκτονίαν ἐκ βιωτικῶν δυσχερειῶν, αὐτοκτονίαν κληρονομικὴν, αὐτοκτονίαν ἐπιδημικὴν καὶ αὐτοκτονίαν ὑπὸ εὐγενοῦς τινος ἰδέας ἐπιβαλλομένην.

Ἡ ἐκ βιωτικῶν δυσχερειῶν αὐτοκτονία προσβάλλει συνήθως τοὺς ἀσθενοὺς θελήσεως ἀνθρώπους, ἐκείνους οἵτινες καταπλήσσονται, καταβάλλονται, ἀμηχανοῦσιν, ὅταν ἐπέλθῃ αὐτοῖς ἀτύχημά τι εἴτε εἰς τὴν περιουσίαν, εἴτε εἰς τὴν καρδίαν, εἴτε εἰς τὴν φιλοτιμίαν, εἴτε εἰς τὸ φίλτρον, ὅπερ τοὺς συνδέει πρὸς τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας των.

Ἡ θέλησίς των δὲν δύναται ν' ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῆς δυσμενείας τῆς τύχης. Εἰς τὸ πρῶτον αἰσθητὸν κᾶπως κτύπημα αὐτῆς, κόπτουσι τὴν κεφαλὴν, δὲν βλέπουσιν ἐνώπιόν των πλέον εἰμὴ θλίψεις καὶ καταστροφὴν, κόπτουσι πάντα πρὸς τὴν ἐλπίδα σύνδεσμον καὶ δὲν ἀνακαλύπτουσιν ἄσυχον ἄλλο ἀσφαλέστερον τοῦ τάφου.

Παράδοξος ἴαν τυγχάνει ἡ γνώμη ἡ παρὰ τισι κρατοῦσα, ὅτι ἡ αὐτοχειρία εἶνε δεῖγμα τρανὸν γενναιότητος καὶ θάρρους.

Πῶς δύναται τις νὰ ἐκλάβῃ ὡς θάρρος ἕκτατον τὴν ἕκτατον δειλίαν, ὡς νίκην τὴν ἥτταν; Εἶνε γενναῖος ἐκεῖνος, ὅστις πρὸ τῆς ἐμφάνισεως τοῦ ἐχθροῦ σπεύδει νὰ κρυθῇ ὑπὸ τὴν γῆν; Εἶνε γενναῖος ὁ φονεὺς, ὅστις πλήττει τὸ θῦμα του ἄοπλον καὶ ἀνυπεράσπιστον; Εἶνε γενναῖος, ὁ εἰς μίαν παραζάλης στιγμὴν ἀρνούμενος πᾶν ὅ,τι ἔχει φίλτατον, πᾶν ὅ,τι παρ' αὐτοῦ ἀναμένει τὴν χαρὰν καὶ τὴν ζωὴν, πᾶν ὅ,τι τῷ ἐπιβάλλει ὁ αἰώνιος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως νόμος, μόνον καὶ μόνον χάριν ἑαυτοῦ, χάριν τῆς ἰδίας ἡσυχίας, χάριν τῆς ἰδίας σωτηρίας, ἣν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐμβλέπει ἐν τῇ αὐτοχειρίᾳ;

Βεβαίως γενναιότης ἀπαιτεῖται, λέγουσιν, ἵνα ἐγείρῃ τις φονικὸν ὄπλον κατὰ τοῦ ἰδίου στήθους. Ἀλλ' ὑπὸ τίνων κινεῖται πρὸς τοῦτο ἐλαττηρίων ὁ κοινὸς αὐτόχειρ; θέλει θυσιάζων ἑαυτὸν νὰ σώσῃ, νὰ εὐεργετήσῃ ἕτερον, νὰ φέρῃ εἰς πραγμάτων ἰδέαν τινὰ ἀφορῶσαν εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἢ ἀποφασίζει καὶ πειρᾶται διὰ τῶν πόνων μιᾶς καὶ μόνης στιγμῆς ν' ἀπαλλαγῇ τῶν πόνων χρόνου μακροῦ; Ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος δὲν εἶνε τὸ κινεῖν αὐτὸν ἐλαττήριον;

Τοὺς ἄνδρας συνήθως ἀπελπίζει καὶ παρασύρει εἰς τὴν αὐτοκτονίαν ἡ οἰκονομικὴ καταστροφή. α' Ἀπώλεσα τὴν περιουσίαν μου, ἐστερήθην

τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως ἐμαυτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας μου, ποῦ νὰ καταφύγω πλέον εἰμὴ εἰς τὸν θάνατον ! » Ὁ συλλογισμὸς αὗτος δὲν δεῖται ἀναιρέσεως. Πονεῖ ἡ ψυχὴ σου μέχρι θανάτου, διότι δὲν ἔχει πλέον τὰ μέσα νὰ συντηρῇς ὡς ἐπιθυμεῖς τὴν οἰκογενειάν σου καὶ δὲν σὲ ταρασσεῖ ποσῶς ἡ ἰδέα νὰ τὴν ἐγκαταλίπῃς ὀρφανὴν καὶ ἀπροστάτευτον, ἄπορον ἀλλὰ καὶ πενθοῦσαν ; Ἐφ' ὅσον ζῇς σύ, ἐφ' ὅσον αἱ χεῖρες σου δὲν ἀδρανοῦσι δὲν θὰ λείψῃ ἀπὸ τὰ τέκνα σου ὁ ἄρτος, οὐδὲ θὰ δύσῃ διὰ παντὸς ἀπὸ τοῦ μέλλοντος αὐτῶν ἡ ἐλπίς ἡμερῶν αἰθριωτέρων. Ἀλλ' ὅταν ἐν τοιαύτῃ κρίσιμῃ στιγμῇ καταφεύγῃς εἰς τὸν θάνατον, διαπράττεις πράξιν ἄτιμον, ἀνανόρον, ἀπάνθρωπον, ἀξίαν τοῦ ἀναθεματὸς ἐκείνων, εἰς οὓς ὁ Θεὸς σὲ ἔταξεν ὁδηγὸν καὶ προστάτην.

Ἄλλοτε πάλιν καταφεύγουσιν εἰς τὴν αὐτοκτονίαν οἱ ἄνδρες ἵνα ἐξαγνίσωσι τὴν προσβληθεῖσαν τιμὴν των. Ἀλλ' ἡ τιμὴ δὲν ἐξαγνίζεται διὰ τοῦ θανάτου. Τουναντίον μάλιστα, τὰς κηλίδας αὐτῆς μόνον μακρὸς καὶ ἐνάρετος βίος δύναται νὰ ἐξαλείψῃ· ὁ θάνατος τὰς διαιωνίζει, διότι ἡ μνήμη τοῦ οὕτω θνήσκοντος παραμένει οὐχὶ ἄγνη.

Τὸ ὥραϊον φύλον ἀντέχει πλειότερον εἰς τὰς θυνέλλας τοῦ βίου καὶ δὲν καταφεύγει πολὺ εὐκόλως ὑπὸ τὸ ἀλεξιβρόχιον τῆς αὐτοκτονίας. Εἰς τεσσαράκοντα τοῖς ἑκατὸν ἀναλογοῦσιν αἱ αὐτόχειρες πρὸς τοὺς αὐτόχειρας.

Τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα οὐδόλως ἀπασχολεῖ τὰς γυναῖκας. Ἄλλο τι πολὺ παιητικώτερον, πολὺ εὐγενέστερον καθιστᾷ συνήθως εἰς αὐτὰς μισητὴν τὴν ζωὴν. Ὅχι τὸ χρήμα, ὅχι αἱ περὶ τιμῆς παραδεξολογίαι τῶν ἀνθρώπων, ὁ ἔρως, τὸ θεότρελλον αὐτὸ παιδί, τὸ ὁποῖον παιδί ἦτο, εἶνε καὶ θὰ εἶνε, αὐτὸ ταρασσεῖ τὴν ἡσυχίαν των, αὐτὸ ὑποσκάπτει τὴν εὐτυχίαν των, αὐτὸ κατακαίει καὶ τὴν καρδίαν, καὶ τὴν καλλονὴν καὶ τὰς ἐλπίδας των. Τὸ ἀνόητο !

« Ποῦ εἶνε τὰ χρυσὰ ἐκεῖνα ὄνειρα, τὰ ὁποῖα μὲ τόσους παλμοὺς ἐβλέπομεν ὁμοῦ ἐν τῇ ἡδέϊα τῆς ἀγάπης μας μέθῃ ; Ποῦ εἶνε ἡ θερμὴ ἐκείνη λατρεία καὶ οἱ ὅρκοι τῆς πίστεως, δι' ὧν συνετάραττε τὴν καρδίαν μου καὶ ὑπέκλεπτε τὰ φιλήματά μου ; Ὅλην αὐτὴν τὴν εὐτυχίαν, ἣν μοι ὑπεσχέθη καὶ εἰς ἣν ἐπίστευσα, ἰδοὺ ὅτι τὴν χαρίζει εἰς ἄλλην τῶρα ὁ ἄκαρδος ! Καὶ νὰ ἦτο τοῦλάχιστον καὶ τῆς προκοπῆς αὐτῇ ἡ λωποδύτρια τῶν ἐλπίδων μου· ἀλλ' αὐτὴ εἶνε τερατόμορφος ! Νὰ ἐγκταλειφθῶ χάριν ἐνὸς τέρατος ἐγώ, τῆς ὁποίας τὴν καλλονὴν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔπαυσε νὰ πιστοποιῇ ὁ καθρέπτης ! » Α, δὲν δύναμαι νὰ ζήσω δηλητήριο, δηλητήριο ! ».

Ἡ ὑπὸ τοῦ ἐραστοῦ τῆς ἐγκαταλειπομένη γυνὴ ὑφίσταται δύο ἀπω-

λείας· ἀπόλλυσι τὸν μέλλοντα σύζυγον, εὖρημα λίαν δυσχερές κατὰ τὰς πονηρὰς ἡμέρας, ἃς διερχόμεθα, ἀπόλλυσι δὲ συνάμα καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ κάλλους τῆς πεποίθησιν. Δὲν ἔχει τίποτε νὰ ἐλπίσῃ πλέον. Ὅλα τὰ ῥόδα, δι' ὧν πρὸ ὀλίγου ἔστρωνε τοῦ μέλλοντος τὴν ὁδὸν ἡ ἀγάπη τῆς, μεταβάλλοντα· εἰς ἀκάνθας. Ἐγκαταλειμένη καρδία, περιφρονημένη καλλονὴ πρὸς τί νὰ ζῇ!

Εἰς τὰ ζητήματα αὐτὰ τῆς γυναικείας εὐαισθησίας δὲν εἶνε βεβαίως εὐκολον νὰ εἰσδύσῃ τις καὶ ἀποφανθῇ.

Ἐν τούτοις νομίζω, ὅτι ὅσον καὶ ἂν λάμπουν τοῦ ἀκάροδου ἐκείνου οἱ ὀφθαλμοί, ὅσον καὶ ἂν ἤναψαν τὴν καρδίαν τῆς ἐγκαταλειφθείσης γυναικός, ὅσον ὁ μετ' αὐτοῦ συζυγικός δεσμός καὶ ἂν προσιωνίζετο εὐδαίμων, δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ταφῇ τις πρὶν ἔλθῃ ἡ ὥρα του, χάριν ἐνὸς ἀναισθήτου ἀνθρώπου, ἐνὸς ψεύστου, ἐνὸς ἐπιόρκου. Ἡ ἀποκάλυψις τῆς δυσειδοῦς αὐτοῦ ψυχῆς δὲν εἶνε ἄρα γε ἐπαρκές φάρμακον κατὰ τοῦ μικροβίου τῆς ἐρωτευμένης καταστάσεως, εἰς ἣν διατελεῖ ἡ πρὸς τὴν αὐτοκτονίαν τείνουσα γυνή;

Ὁ κόσμος ἄλλως τε δὲν ἔχει ἓνα μόνον ἄνδρα ὡραῖον, ἓνα μόνον ὑποψήφιον σύζυγον ἄξιον ἀγάπης, οὐδὲ ἡ γυναικεία καρδία εἶνε ναός, ὅστις εἰς ἓνα μόνον δύναται ν' ἀφιερωθῇ θεόν. Διατὶ τάχα ἡ ἐγκαταλειφθεῖσα γυνὴ νὰ μὴ προσδοκᾷ ἡμέρας νέας εὐτυχίας, σύντροφον τοῦ βίου ἀνθρωπινότερον ἐκείνου, ὅστις κατεχράσθη τῆς εὐπιστίας τῆς, χωρὶς νὰ σκεφθῇ τὰς θλίψεις καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν, εἰς ἃς θὰ τὴν κατεδίκαζε μὴ τηρῶν τὸν λόγον του;

Τῆς ἐκ βιωτικῶν δυσχερειῶν αὐτοκτονίας τὴν εὐθύνην φέρουσιν αἱ κοινωνίαι. Αἱ πολυπληθεῖς καὶ πολλάκις δυσθεράπευτοι ἀνάγκαι τὰς ὁποίας καταλείπει μέσφ' αὐτῶν τὸ ὁσημέραι ἐξογκούμενον τοῦ πολιτισμοῦ ρεῦμα, αἱ σαθραὶ βάσεις ἐφ' ὧν συνήθως θεμελιούται ἡ οἰκογένεια, ἡ ἔλλειψις καταλλήλων ὁδηγῶν ἐν τῷ κόσμῳ τῆς ἠθικῆς, ἡ ὥς ἐκ τούτου βαθμιαία χαλάρωσις τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, εἰσὶν αἱ πηγαί, ἀφ' ὧν ἀντλεῖ τὴν ὑπαρξίν τῆς ἡ τοῦ εἶδους τούτου αὐτοκτονία.

Ἐν Ἑλλάδι ἀτυχῶς αἱ πηγαὶ αὗται δὲν στεριεύουσι. Τὴν διὰ τοῦ γάμου ἔνωσιν δὲν παρακολουθεῖ πάντοτε ἡ ἁρμονία, ἡ συνάντησις τῶν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, ἡ συναίσθησις τῶν μεγάλων εὐθυνῶν, τὰς ὁποίας συνεπιφέρει. Διότι διὰ τοῦ γάμου συνδέονται συνήθως δύο ἄτομα, εἰς τὰ ὁποῖα οὐδεὶς ποτε ἔλαβε τὸν κόπον νὰ διδάξῃ τὴν ἐννοίαν τοῦ καθήκοντος, νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν, νὰ ὑποδείξῃ τὰς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὑποχρεώσεις. Τὰ τέκνα ἡμῶν ἔχει ἐγκαταλίπει ἡ πολιτεία, ἔχει ἐγκαταλείπει ἡ ἐκκλησία, ἔχει ἐγκαταλίπει ὁ οἶκος των

ἀπροστάτευτα ἐναντίον τῶν ἀπατηλῶν θελγῆτρων τῆς κακίας. Ἐν τῷ σχολείῳ οὐδεμίαν ἠθικὴν μὀρφωσιν ἀπαντῶσιν, ἐν τῷ ναῷ οὐδὲν ἐννοοῦσιν, ἐν τῇ οἰκῇ οὐδεὶς προσπορίζει τῇ ψυχῇ των ἐπαρκῆ ἐφόδια, ὅπως ἀνεύρωσι τὴν εὐθείαν τοῦ βίου ὁδόν.

Οἱ διδάσκαλοι δὲν βλέπουσι πέραν ἥτὸ τὰς φυλλάδας των, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ κήρυκες τοῦ θείου λόγου, πλειοτέραν πρσοχὴν δίδουσιν εἰς τοὺς τύπους τῆς θρησκείας ἢ εἰς τὸ πνεῦμα αὐτῆς, οἱ γονεῖς ἀγωνίζονται φιλοτίμως νὰ φιλοδωρήσωσιν εἰς τὴν κοινωνίαν λιμοκοντόρους καὶ λιμοκοντόρας.

Υπάρχουσι βεβαίως καὶ πολῦτιμοι ἐξαιρέσεις. Υπάρχουσι καὶ διδάσκαλοι καὶ ἱερεῖς καὶ γονεῖς ἐπιτελοῦντες τελείως τὸ καθήκον των. Ἀλλὰ θὰ ἐπεθύμουν αἱ ἐξαιρέσεις αὗται ν' ἀπετέλουν βαθμηδὸν τὸν κανόνα. Θὰ ἐπεθύμουν ἀντὶ ὅλων αὐτῶν τῶν κατὰ μετάφρασιν ἄτεχνον φιλανθρωπικῶν ἐταιριῶν, εἴτε κόραι τοῦ ἐπουρανίου βασιλείως καλοῦνται εἴτε ὅπωςδῆποτε ἄλλως, νὰ ἔδλεπον συνεταγισμὸν τινα ἀφορῶντα εἰς τὴν ἠθικὴν μὀρφωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν ἐλληνικῶν κοινωνιῶν.

Ἐν Ἑλλάδι οἱ ἠθικῶς ἄποροί εἰσιν ἄξιοι μείζονος οἴκτου τῶν ὑλικῶς ἀπόρων. Εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ὑπάρχει ἐπαρκὲς δι' ἅπαντας ἄρτος· ὅ,τι ἐλλεῖπει εἶνε ἡ τροφή τῆς ψυχῆς.

Φροντίσατε νὰ πλάσῃτε, νὰ μορφώσῃτε διδασκάλους, ἱερεῖς, γονεῖς ἐμπνεομένους πράγματι ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν πίστεως, ἥτις εἶνε ἡ μόνη σῴτειρα ἄγκυρα ἐν τοῖς ναυαγίοις τοῦ βίου, φροντίσατε νὰ δώσῃτε εἰς τὰς ἐλληνικὰς κοινωνίας διδασκάλους, ἱερεῖς, γονεῖς πεφωτισμένην καὶ ἀμόλυντον, ἔχοντας τὴν συνείδησιν, γινώσκοντας τὰ καθήκοντά των καὶ δυναμένους νὰ ἐκπληρῶσιν αὐτὰ καὶ ἐστὲ βέβαιοι ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν ἡ ἐκ βιωτικῶν δυσχερειῶν αὐτοκτονία θέλει ἀναγκασθῇ ν' αὐτοκτονήσῃ. Ἐφόσον εἴμεθα ἐπίσκοποι τὴν θεωρίαν καὶ τὴν καρδίαν μυλωνάδες, ἡ αὐτοκτονία θὰ σύρῃ τὸν χορὸν ὅλων τῶν ἄλλων ἀθλιότητων, αἵτινες μᾶς κυκλοῦσι.

Ἡ κληρονομικὴ αὐτοκτονία ἀνήκει εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἱατρῶν. Ἡ αἰτία αὐτῆς εἶνε παθολογική. Ὁ πάσχων ἄνθρωπος, καίπερ ἔχων πλήρη τὴν συνείδησιν τοῦ ὀλεθρίου τῆς πράξεως πρὸς ἣν τείνει, καίπερ ἐπιθυμῶν καὶ ἀγωνιζόμενος ν' ἀπαλλαγῇ τῆς κατεχούσης αὐτὸν ιδέας τοῦ θανάτου, πίπτει ἐπὶ τέλους θῦμα αὐτῆς. Ἡ παράδοξος δὲ ὅσον καὶ δεινὴ αὕτη νόσος εἶνε συνήθως κληρονομικὴ, μεταδιδομένη ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Υπάρχουσι παραδείγματα αὐτοκτόνων, οἵτινες ἔθεσαν τέρμα εἰς τὸν βίον των κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς ἡλικίαν, καθ' ἣν καὶ διάφοροι πρόγονοί των.

Τῆς αὐτοκτονίας ταύτης· μόνον ἡ ὑδροθεραπεία ἴσως δύναται ν' ἀνακόψῃ τὴν ὁρμήν. Ἀλλὰ περὶ τούτου δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ ἀρμόδιος ὅπως δώσω γνώμην.

Ἡ ἐπιδημικὴ αὐτοκτονία ἐνσκήπτει κατὰ προτίμησιν εἰς τὰς μᾶλλον πεπολιτισμένας χώρας. Ὅπου οἱ ἐκτάκτως εὐδαιμονοῦντες, ἐκεῖ καὶ οἱ ἐκτάκτως πάσχοντες. Αὐτὸς εἶναι ὁ νόμος τῆς ἰσορροπίας ὁ διέπων τὰς ἀνθρωπίνας κοινωνίας. Καὶ τῆς αὐτοκτονίας ταύτης ἡ αἰτία εἶνε παθολογική. Ὁ πολιτισμὸς ἀποκαλύπτει ὁσημέραι νέας ἡδονάς, νέας ἀνάγκας, νέας παρεκτροπὰς, δι' ὧν ἐξασθενεῖ τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν. Εἰς τὸν ζωογόνον ἀέρα τῆς ἐξοχῆς σχεδὸν οὐδέποτε τὸ μικρόδιον τῆς ἐπιδημικῆς αὐτοκτονίας ἐκκολάπτεται. Πρὸς ἑκατὸν χιλιάδας ἀστῶν αὐτοκτόνων, ἀναλογεῖ εἰς καὶ μόνος ἀγρότης. Ἐκ τῆς στατιστικῆς ταύτης καταφαίνεται, ὅτι ἡ πρόοδος ἡ ἐκκλίνουσα τῶν ὁρίων τοῦ ἀγαθοῦ, ὁδηγεῖ εἰς τὴν παρακμὴν, εἰς τὴν ἐκλυσιν, εἰς τὴν πτώσιν.

Ὅλοι σχεδὸν πλέον κατήντησαν ἀνζιμικοί, ὅλοι ἔχουν τὰ νεύρά των, ὅλοι συχνὰ ἔρχονται εἰς συνάφειαν πρὸς τὴν ἀπογοήτευσιν, ὥστε δὲν τοῖς χρειάζεται καὶ πολὺ διὰ νὰ τὰ βάλ्लουν καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ζωὴν των. «Ὁ ἐξαδελφός μου ἐδάπτισε τὸ παιδί του καὶ δὲν μ' ἐκάλεσεν εἰς τὰ βαπτίσια. Μετὰ τιαύτην προσβολὴν ἡ ζωὴ δὲν μοῦ χρειάζεται.» «Δὲν μπορούσα νὰ εὔρω μάγειρον ποῦ νὰ μὴ κλέπτῃ, στὸν διάβολον λοιπὸν ἡ ζωὴ. Εἰς τὸν ἄλλον κόσμον τούλάχιστον δὲν θὰ ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ τὰ λευκάσκουφα αὐτὰ τέρατα.» «Ὁ μπαμπᾶς μοῦ ἐτράβηξε τὸ αὐτί, γιατί δὲν ἤξευρα τὸ μάθημά μου. Ἡ φιλοτιμία μου μοὶ ἐπιβάλλει ν' αὐτοκτονήσω». Τοιαῦται μεθαρμινὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀφορμαὶ παρασύρουσιν εἰς τὸν θάνατον, ἄνευ διακρίσεως φύλου καὶ ἡλικίας, ὅταν ἡ ἐπιδημικὴ αὐτοκτονία ἐνσκήψῃ. Ἀρκεῖ ἐν κορυσμῷ ἵνα ἐπακολουθήσῃ σειρά ἀτελεύτητος τοιούτων. Ὅπως δ' ἕτερα νοσήματα μεταδίδονται πιθανῶς διὰ τῶν μυιῶν ἢ ἄλλων ἐντόμων, ἡ ἐπιδημικὴ αὐτοκτονία κυκλοφορεῖ διὰ τῶν ἐφημερίδων. Οἱ εἰς ἔκρυθμον παθολογικὴν κατάστασιν εὐρισκόμενοι, ἀναγινώσκοντες τὰς λεπτομερείας μιᾶς αὐτοχειρίας, πληροφορούμενοι περὶ τῶν ἀρετῶν, τὰς ὁποίας ἡ φαντασία τῶν ῥέπορτες ἀποδίδει εἰς τὸ ἀτυχὲς θῦμα, ὠθοῦνται εἰς ἀπομίμησιν.

Ἐὰν ἦτο δυνατόν ὁ τύπος νὰ ἐξαλείψῃ ἀπὸ τῶν στηλῶν του τὴν ἀναγραφὴν τῶν αὐτοκτονιῶν, ἤθελε τὰ μέγιστα συντελέσει εἰς τὴν ἀποκρούσιν μιᾶς τῶν μᾶλλον ἐπικινδύνων ἐπιδημιῶν.

Εἶπον, ὅτι ἡ αὐτοκτονία παρίσταται καὶ ὑπὸ τετάρτην μορφήν.

Ἀλλ' ὑπὸ τὴν μορφήν ταύτην ἀντὶ νὰ κινή εἰς οἶκτον καὶ εἰς ἀναζητήσιν θεραπευτικῶν μέσων, τὸν ἀντίον διεγείρει τὸν θαυμασμόν τῶν

ἀνθρώπων καὶ καταλαμβάνει ἱερὰς ἐν ταῖς σελίδι τῆς ἱστορίας γραμμάς. Ἡ αὐτοκτονία αὕτη εἶνε ἡ ἐπιβαλλομένη ὑπὸ εὐγενοῦς τινος ἰδέας. Ἡ Ἑλλὰς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ πολλοὺς μάρτυρας αὐτοθυσιασθέντας χάριν τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς. Πόσοι καὶ πόσοι κατὰ τοὺς αἵματηροὺς ὑπὲρ ἀνακτήσεως τοῦ πατρίου ἐδάφους ἀγῶνας, ἵνα μὴ ἀνατρέξω εἰς παλαιότερους χρόνους, καίτοι θυνάμενοι νὰ σωθῶσι διὰ τῆς φυγῆς, ἢ τῆς παραδόσεως, ἐνέμειναν εἰς τὰς θέσεις τῶν κρατοῦντες τὸν δαυλὸν τοῦ θανάτου, ὅστις θ' ἀνετίνασεν αὐτοὺς συντρίμματα πρὸς τὸ ἐνδιαίτημα τοῦ θεοῦ των, πρὶν ἢ θυνθῇ νὰ τοὺς μολύνῃ ἡ ἄτιμος τῶν βαρβάρου δουλεία!

Ἡ τοιαύτη αὐτοκτονία εἶνε βεβαίως δεῖγμα οὐχὶ μόνον ὑπερτάτης γενναιότητος καὶ ἀνδρείας, ἀλλὰ καὶ ἐκτάτου ψυχικῆς εὐγενείας, δύναται δέ τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὅπου αὕτη εὕρισκει στοιχεῖα ὅπως ὑπάρξῃ, ἀδύνατον εἶνε νὰ ἐμφανισθῇ ἄλλου τινὸς εἶδους αὐτοκτονία.

Ἀλλὰ ἡ αὐτοκτονία δὲν εἶνε ἡ μόνη μάστιξ, ἥτις πλήττει τὴν χώραν ἡμῶν. Καὶ ἡ ἀλληλοκτονία, πολλῶ ἐκείνης εἰδεχθεστέρα, κατελήφθη ἐσχάτως ἐξ ὑπερβάλλοντος φιλελληνισμοῦ.

Ὅλοι γινώσκειται τὰ θλιβερά μακτάτα. Μπαρ καὶ μποῦρ ἀπ' ἐδῶ, μαχαιρῶν λάμψεις «ποῦ μὲ βιά μετροῦν τὴ γῆ» ἀπ' ἐκεῖ. Τὸ αἷμα βάφει πᾶσαν πόλιν καὶ πᾶν χωρίον, οἱ ἄνθρωποι τῆς δημοσίας δυνάμεως πνευστιῶντες φθάνουσιν ἐγκαίρως ὅπως συλλαμβάνωσι τὰ πτώματα καὶ τοὺς τραυματίας, οἱ ἀνακριταὶ καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς ἐπιδεικνύουσι μεγίστην ὁξυρόκειαν καὶ ἱκανότητα, ὥστε νὰ ἐλπίζῃ τις, ὅτι θ' ἀνακαλυφθῶσιν οἱ ἐνοχοί, αἱ ἐφημερίδες εὕρισκousι θρεπτικωτάτην τροφήν, τὰ πολιτικά κόμματα προμηθεύονται μίαν ἔτι βολήν ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων των, τῶν καταστροφέων τῆς πατρίδος, καὶ ὡς χαριέστατον πλαίσιον τῆς εἰκόνος ταύτης, οἱ Σουρμελῆς καὶ Φίλων δημοσιεύουσι τὴν χαρμόσυνον ἀγγελίαν, ὅτι πωλοῦσι πολύκροτα καὶ μαχαίρας πρώτης ποιότητος, ὃ ὧν οἱ ἀρειμάνιοι πανέλληνες θὰ δύνανται ἀπταιστως νὰ κτυπῶσι τὰς σάρκας τῶν πανελλήνων.

Ἡ κωμικοτραγικὴ αὕτη εἰκὼν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀλληλοκτονίας νομίζω ὅτι τυγχάνει ὡς αἰὶν τε πιστῇ ἐν τῇ σμικρότητί της.

Ἀλλ' ἴσως τις ἐξ ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ κεφαλὴ ἔχει ὑπερπλήρωθῇ ἐπιστημονικῶν ἀερίων, μετὰ περιφρονήσεως ἤθελε μὲ ἀτενίσαι οὕτως εὐτραπέλως ἀρχόμενον τῆς ἐρευνῆς θέματος λίαν σοβαροῦ, τὸ ὅποιον οὗτος ἐπανειλημμένως πιθανῶς κατέμετρησε καὶ ἐξακολουθεῖ καταμετρῶν μὲ τὸν ἀλάνθαστον τῆς ἐπιστήμης διαβήτην. Ἀτυχῶς ὁμως δὲν θὰ θυνθῶ νὰ κύψω τὴν κεφαλὴν σιωπῶν. Ἡ ἐπιστήμη τῶν νόμων οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ καθαρῶς κοινωνικὸν φαινόμενον τῆς ἀλληλοκτονίας. Ἄν ὁ

νόμος ἔχη ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν μορφήν, ἂν αἱ φυλακαὶ πληροῦνται καθαροῦ ἢ μεμολυσμένου ἀέρος, ἂν αἱ ποινικαὶ ὑποθέσεις ἐκδικάζωνται ταχύτερον ἢ βραδύτερον τοῦ θεόντος, ὅλα αὐτὰ εἰσι ζητήματα πολλοῦ ἐνδιαφέροντος, ἀλλὰ καὶ κατ' οὐδένα λόγον δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν καταστολὴν τῆς ἀλληλοκτονίας.

Ἡ ἀλληλοκτονία, κατ' ἐμὴν γνώμην, εἶνε κοινωνικὸν φαινόμενον, τοῦ ὁποίου τὰ παραγωγὰ αἰτία θεόν ἐν αὐτῇ τῇ κοινωνίᾳ ν' ἀναζητήσωμεν. Ἀντὶ νὰ χανώμεθα εἰς τὴν ἀδιέξοδον σοφίαν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ συγγραφέως, πρακτικώτερον εἶνε νὰ στρέψωμεν τὸ ὄμμα πρὸς τὰς ἑξεις, πρὸς τὰ ἥθη, πρὸς τὴν βιωτικὴν καὶ πολιτικὴν διαίταν, πρὸς τὰς παραδόσεις πρὸς τὰς ἠθικὰς τάσεις τῆς ἀλληλοκτονούσης κοινωνίας.

Ὁ τρέφων πλήρη πίστιν εἰς τὰς περὶ ἐκ γενετῆς κακούργων θεωρίας τοῦ Lombroso, ἠθέλε πιθανῶς ἐκλάβει, ὅτι τὸ πλεῖστον τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς φέρει ἐν αὐτῇ τὸ μικρόβιον τῆς ἀνθρωποκτονίας. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ὑπόθεσις θὰ ἦτο ἀδίκημα κατὰ τοῦ εὐγενέστερου τῶν λαῶν. Ὁ Ἕλληνα καίτοι λίαν οἰκείος καὶ φίλος τῶν ὅπλων, ἀποστρέφεται πλείότερον παντὸς ἄλλου τὸ αἷμα καὶ μόνον ὅταν ἡ κινδυνεύουσα τιμὴ τῆς πατρίδος τὸν συγκινήσῃ, αἰσθάνεται εὐφροσύνην φονεύων.

Σπάνια, σπανιώτατά εἰσιν ἐν Ἑλλάδι τὰ παραδείγματα κακούργων αἰμοδόρων, ὅποιοι ἀλλαχοῦ ἀπαντῶσι.

Ἡμεῖς ἡγοῦμεθα, εἶνε ἀληθές, τῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν, ἐν τῇ πληθύνει τῶν κατὰ τῆς ζωῆς ἐγκλημάτων, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν εἰμὴ ἐκτάκτως φονεῖς ἐκ προθέσεως καὶ προμελέτης, προβαίνοντας εἰς τὴν ἐγκληματικὴν πράξιν καὶ ἐπιδιώκοντας δι' αὐτῆς ὑλικόν τι ἢ ἠθικόν ὄφελος. Ἐχομεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐνόχους ἀναιρέσεων, ἀνθρωποκτόνους, οἵτινες ἐν στιγμῇ ἐξάψεως τοῦ παλληκαρισμοῦ τῶν πλῆττεσι τὸν κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν προσβαλόντα αὐτούς.

Ὁ Ἕλληνα ὑπῆρξε πάντοτε λίαν ὑπερήφανος διὰ τὸν ἑαυτόν του. Καίτοι λάτρις τῆς ἐλευθερίας, ἔτεινε καὶ τείνει εἰς τὸ ἄρχεῖν τῶν ἄλλων. Διὰ τοῦτο δὲν δύναται εὐκόλως ν' ἀνεχθῇ τὴν κατ' αὐτοῦ ἀπευθυνομένην ὕβριν, αὐτὸς ὅστις οὐδένα ἀναγνωρίζει οὐχὶ μόνον ἀνώτερον, ἀλλ' οὐδὲ ἴσον. Ὅταν δὲ ἡ ἀγωγή ἦς ἔτυχε καὶ αἱ περιστάσεις εἰς ἃς βιοῖ ᾧσι τοιαῦται, ὥστε νὰ ἐκτραχύνωσι τὴν ψυχὴν του, ὡς προχειρότερον ἱκανοποιήσεως μέσον εὕρισκει τὸ φονικὸν ὄπλον, τὸ ὁποῖον καθὼ ἐλεύθερος συνταγματικὸς πολίτης φέρει πάντοτε ἐν τῇ ζώνῃ του.

Οὕτως ἐδημιουργήθη ἡ τάξις τῶν ἐνόπλων παλληκαράδων καὶ ὁσημέραι εὐρύνεται ἰσοῦ δὲ διατὶ τὸ κατὰ τῆς ζωῆς ἐγκλημα τείνει νὰ καταστασῇ κατ' ἐξοχὴν ἐλληνικόν.

Ἡδύνατό τις νὰ εἶπῃ, ὅτι καὶ ἡ βιωτικὴ δίαιτα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ συντελεῖ εἰς τὴν ἐπὶ τὸ ἀγριώτερον διάθεσιν αὐτοῦ. Ὁ πολὺς λαὸς παρ' ἡμῶν κατὰ τὰ τρία τέταρτα τοῦ ἔτους τρέφεται μὲ λάχανα καὶ ἐλαίᾳς. Ἡ ξηρὰ αὕτη τροφή ἀναμφισβήτητως φθείρει τὸ νευρικὸν αὐτοῦ σύστημα καὶ τὸν καθιστᾷ εὐερέθιστον καὶ ὀργίλον. Ἐγράφη ἐπίσης ἄλλοτε ὅτι καὶ ὁ ῥητινίτης, ὁ εὐφραίνων τὰς καρδίας τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων, ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ διεγείρῃ ἐν αὐτοῖς ἀγρίας ὁρμᾶς. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε ἀπίθανον, ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν μάλιστα, ὅτι εἰς τὰ συμπόσια τοῦ λαοῦ ὡς συνηθέστερα ἐπιδόρπια σερβίρονται μερικάς κουμπουριάς καὶ ὀλίγαις μαχαιριάς.

Ἀλλὰ πάντα ταῦτα κατ' ἐλάχιστον συμβάλλουσιν εἰς τὸ οἰκτρὸν θέαμα τῆς ἀλληλοκτονίας, τὸ ὁποῖον ἐκπλήσσει πᾶσαν ἐλληνικὴν κοινωνίαν.

Ὁ ἀρματωμένος παλληκαρισμός, ὁ ἀρματωμένος κουτσαθακισμός εἶνε τὸ κύριον αἷτιον τῶν παρ' ἡμῶν ἀνθρωποθυσιῶν.

Ἀλλὰ πῶς συντηρεῖται καὶ πληθύνεται τὸ γένος αὐτὸ τῶν ἐλλήνων ἱπποτῶν;

Ζητήσατε τὴν γυναῖκα Πολιτικὴν.

Ἡ πολιτικὴ ἐπιτρέπει τὴν ὀπλοφορίαν, ἡ πολιτικὴ ἐπιτρέπει τὴν ὑπαρξιν τῶν κέντρων ἐκείνων, ἐν οἷς οἱ ἄεργοι εὐρίσκουσι τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως, ἡ πολιτικὴ θωπεύει καὶ ἐγκαρδιώνει τοὺς παλληκαράδες, ἡ πολιτικὴ ἐξαθρόνει τὰς πύλας, τῶν εἰρκτῶν, ἡ πολιτικὴ ἀλυσσοδένει τὰς χεῖρας τῆς Δικαιοσύνης, ἡ πολιτικὴ ἐν τῇ τυφλώσει τῆς πάτεϊ ἐπὶ πτωμάτων χωρὶς νὰ φρίττῃ, ἡ πολιτικὴ . . . καὶ δὲν ἔχει τέλος.

Ἡ πολιτικὴ ἡ ἐξηχρειωμένη καὶ ἀνερμάτιστος, ἡ παραπαίουσα καὶ εἰς αἰωνίαν παραδεδομένην κραιπάλην.

Ἐχεις ἓνα καλὸν κουμπάρον; δύνασαι νὰ φονεύσῃς, νὰ κλέπτῃς, νὰ ἀτιμάζῃς. Κουμπάρια σημαίνει κατάλυσις τῆς αἰδοῦς.

Ἐὰν οἱ θεσπίσαντες τὸν θεσμόν τοῦ ἀναδόχου ἐγίνωσκον ὅτι ἡμέραν τινὰ ἠθέλεν οὗτος καταστῆ τὸ μέσον πάσης διαφθορᾶς καὶ ἐκλύσεως, βεβαίως θὰ ἔκοπτον τὴν χεῖρα τῶν πρὶν ἢ συντάξωσι διάταξιν τοιαῦτα μέλλουσιν νὰ συνεπαγάγῃ ἀποτελέσματα.

Ὁ διακεκριμένος ἐφέτης κ. Πεταλᾶς ἐν μακρᾷ μελέτῃ του περὶ ἐγκληματικότητος, δημοσιευθείσῃ ἐσχάτως ἐν τῷ ἀξιολόγῳ περιοδικῷ ἡ Θέμις, ἀμφιβάλλει ὅτι ἡ πολιτικὴ συνετέλεσεν εἰς τὴν καταπληκτικὴν τοῦ κατὰ τῆς ζωῆς ἐγκλήματος αὐξησιν· ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ γεγονός τοῦτο ἔχῃται ἀληθείας, λέγει, δὲν παρεδέχεται, ὅτι παρέχει τόσῃν εὐτοκίαν ἐγκληματικότητος, ὅπως ἐνασμενίζονται οἱ ἐπιχειροῦντες ἐξ ὑπογυίου νὰ λύσωσι τὰ κοινωνιολογικὰ φαινόμενα.

Εὐτυχῆς ὄντως ὁ κ. Πεταλᾶς, ὅτι δύναται ἐξ ἀνωγείου νὰ ἐπισκεπῇ τὰ κοινωνολογικὰ φαινόμενα. Ἄλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐγκληματικότητα, ἡ ὑπόγειος λύσις περιλαμβάνει τὴν ἀλήθειαν.

Τὰ ἐγκλήματα, λέγει ὁ κ. Πεταλᾶς, ὧν τὴν τερστίαν αὖξῃσιν ὑποστηρίζουσιν, ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων τῶν ἀκαριαίως συλλαμβανομένων καὶ ἀποφασιζομένων καὶ ἐκτελουμένων, ἐν ἄλλοις λόγοις εἰσὶν ἀναιρέσεις, ἀπόπειραι ἀναιρέσεως, ἀπρομελέτητα τραύματα. Πῶς εἶνε δυνατόν ἄρα κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ βρασμοῦ τῆς ψυχικῆς ταραχῆς νὰ σκεφθῇ ὁ ἐγκληματῶν, ὅτι ἔχει κουμπάρον καὶ ἐκ τῆς σκέψεως ταύτης νὰ ἐνθαρρυνθῇ εἰς τὴν διάπραξιν τοῦ ἐγκλήματος!

Δὲν εἶνε ποσῶς δυσχερὲς νὰ ἐξαγάγῃ τις τὸν κ. Πεταλᾶν τῆς ἀπορίας ταύτης.

Ἡ ἐπὶ τὸν κουμπάρον πεποιθήσις παρακολουθεῖ πάντοτε τὸν παλληκαρᾶν καὶ ἔχει ζυμωθῇ μετὰ τῆς ψυχῆς του. Εἶνε βέβαιος οὗτος, ὅτι ὅποτεδῆποτε καὶ ἂν ὑπέπιπτεν εἰς τὰς χεῖρας τῆς Δικαιοσύνης, ὁ κουμπάρος θὰ κατῴρθου θάττον ἢ βράδιον νὰ τὸν ἀποσπάσῃ αὐτῶν σῶον καὶ ἀβλαβῇ, ἔτοιμον εἰς νέας ἡρωϊκὰς ἐπιχειρήσεις. Ἡ βεβαιότης δὲ αὕτη τῷ χρησιμεύει ὡς ἐπίσημος καὶ διαρκὴς ᾄδεια τοῦ θύειν καὶ ἀπολύειν.

Ἐὰν ἡ ἐπὶ τὸν κουμπάρον πεποιθήσις δὲν ὑπῆρχε, δὲν ἤθελε τόσον εὐκόλως, πολλάκις μὲ μίαν καὶ μόνην ἀμυδρὰν σπῖθαν, ἀνάπτει καὶ βράζει ἡ ψυχὴ τοῦ παλληκαρᾶ καὶ συνεπῶς τὰ μαγειρεύματα τῆς ἐγκληματικότητος θὰ ἦσαν πολὺ, πολὺ ὀλιγώτερα.

Ἐὰν σπουδαίως ποθῶμεν νὰ σταματήσωμεν τὴν πρόοδον τῆς ἀλληλοκτονίας, πρῶτον ἡμῶν ἔργον δεόν νὰ ᾖ ἡ ἐξόντωσις τοῦ νεωτέρου ἐλληνικοῦ ἱπποτισμοῦ, ἡ ἐξανθρώπισις τῶν παλληκαράδων, ἡ ἐπισκευὴ τῆς ψυχικῆς αὐτῶν χύτρας, εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸν αἰώνιον βρασμόν.

Ἴνα δὲ φθάσωμεν εἰς τὰ εὐάρεστα ταῦτα ἀποτελέσματα, ἀνάγκη εἶνε νὰ βράσῃ καὶ ἡμῶν ἡ ψυχὴ ὀλίγον ἐναντίον τῆς πολιτικῆς ἐκλύσεως, ἥτις ἀπὸ ἄκρον εἰς ἄκρον λυμαίνεται τὴν Ἑλλάδα καὶ ν' ἀποδώσωμεν εἰς τὸν νόμον καὶ τὴν Δικαιοσύνην τὴν ἐλευθέραν λειτουργίαν καὶ τὴν ἐκλιποῦσαν ἰσχύν των.

Δίκαιος ὀφείλεται ἔπαινος εἰς τὸ ἄριστον δημοσιογραφικὸν ὄργανον τὴν «Ἐφημερίδα» ὅτι πρώτη αὕτη ἔβαλε κραυγὴν κατὰ τῆς καλπάζουσας ἀλληλοκτονίας καὶ προσεπάθησεν ἐφόσον ἡδύνατο νὰ παράσχῃ τοῖς ἀρμοδίοις τὰ στοιχεῖα τῆς θεραπείας αὐτῆς. Ἐλπίζω δέ, ὅτι τὸν ἀγῶνα τῆς «Ἐφημερίδος» θέλουσι πάντες συντρέξει.

Τὸ τῆς ἀλληλοκτονίας ἐγκλημα καὶ ἡ λεπτομερὴς ἔρευνα τῶν τρεφουσῶν αὐτὸ αἰτιῶν ἡδύνατο ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους νὰ ἀπασχολήσῃ ἡμᾶς.

ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἔργον δὲν εἶνε ἐφικτὸν ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ «Παρνασσου» καὶ μάλιστα, ὅταν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ παρίστανται καὶ εὐμενεῖς ἀντιπρόσωποι τοῦ ταχέως ἀποκάρμυοντος φύλου.

Ἐγὼ ἠθέλησα ἀπλῶς νὰ θίξω τὸ ζήτημα, τὸ ὅποιον ὅλους ἡμᾶς ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἀπασχολεῖ καὶ ταράσσει, εἰς ἄλλους δὲ ἀπόκειται νὰ τὸ ἀνατάμωσι καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς φάσεις καὶ πράγματοποιήσωσι τὰ κατὰλληλα πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ δεινοῦ μέσα.

Δὲν γνωρίζω ἂν οἱ λόγοι μου θέλωσι συντελέσει κατὰ τι εἰς τὴν ἐπὶ τὸ λογικώτερον καὶ ἡμερώτερον διάθεσιν τῶν κατοίκων καὶ ἱπποτῶν τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου, ἀλλ' ὅπωςδὴποτε εἰμὶ λίαν εὐχαριστημένος, ὅτι δὲν ἐξήντηλα ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ὑπομονήν σας, φίλοι ἀκροαταί, ὥς νὰ εὕρωσι καὶ μέσῳ ὑμῶν θύματα ἡ αὐτοκτονία καὶ ἡ ἀλληλοκτονία.

Α. Ε. Ἡλιόπουλος.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

Μάρτιος 1892. Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα δύο ἐγένοντο συνεδρία. Ἀναγνώσματα δὲ τὰ ἑξῆς:

Γ. Λαφρόν Εὐτράπελα ποιήματα. Κ. Βάμβας Περὶ τῆς διὰ τῆς ἐργασίας οἰκονομίας καὶ ἀσφαλίσεως. Παῦλος Γουμέλιχ Περὶ Ἑλλήνων διαπρεφάντων ἐν Ρωσίᾳ. Φ. Οἰκονομίδης Ἀνθοδέσμη τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας. Ν. Χ. Ἀποστολίδης Τὰ παράσιτα τοῦ ἀνθρώπου. Χ. Ἀννινος Περὶ τῶν κυνῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Π. Ἀποστολίδης Ἡ ποίησις κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν. Ἀλ. Κιόρης Περὶ τοῦ ἀρχαίου θαλασσοπόρου Εὐδόξου. Δ. Ἡλιόπουλος Περὶ αὐτοκτονίας καὶ ἀλληλοκτονίας ἐν Ἑλλάδι. Ἰ. Τσέτσης Περὶ βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ο. κ. Κ. Μητσόπουλος ὤμειλυσεν ἐν ἐπιστημονικῇ ἐσπερίδι περὶ ἡφαιστειῶν.

Ἐγένοντο πέντε θρησκευτικαὶ ὁμιλίαι, ἐναλλὰξ ὁμιλούντων τῶν κ. κ. Α. Δ. Κυριακοῦ καὶ Ἰγν. Μοσχάκη. Κατὰ δύο τῶν ὁμιλιῶν τούτων παρευρέθησαν ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα, ἡ Α. Β. Υ. ἡ πριγκήπισσα Σοφία καὶ ἡ Α. Β. Υ. ἡ πριγκήπισσα Μαρία.

Ἐφηφίσθησαν μέλη πάρεδρα οἱ κ. κ. Π. Ἀποστολίδης, Μ. Δαμηράλης, Δ. Πετροκόκκινος, Α. Μ. Ράλλης, Ν. Φαλλιέρος, Γ. Στραμπούλης καὶ ἀντεπιστέλλοντα ἐν Χαλκίδι ὁ κ. Κ. Βαρατάσης, ἐν Ζακύνθῳ ὁ κ. Γ. Ζαχαριάδης, ἐν Καλκούττᾳ ὁ κ. Α. Πάλλης, ἐν Πάτραις ὁ κ. Κ. Σωτηριάδης καὶ ἐν Παρίσις ὁ κ. Ἰ. Ψυχάρης.

Ἀπεβίωσεν ἐν Κερκύρᾳ ἐκ τῶν παλαιότερων μελῶν τοῦ Συλλόγου ὁ **Ἰωάννης Ρωμανός**. Ἐντολῇ τῆς ἐφορίας στέφανον κατέθηκε καὶ λόγον ἐξεφώνησεν ὁ κ. Τ. Ἀμπελάς.

Τμῆμα νομικὸν καὶ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν. Μίαν συνεκρότησε συνεδρίαν καθ' ἣν ὁ κ. Π. Χρυσανθόπουλος ἀντέκραυσε διὰ μακρῶν τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Ἐμπερίκου λεχθέντα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς προτάσεως τοῦ περὶ ἀφομοιώσεως τοῦ ἐλληνικοῦ πρὸς τὸν ἀγγλικὸν νόμον ὅσον ἀφορᾷ